



# Декларација о принципима толеранције

( усвојена и потписана од стране држава чланица Унеска 16.11.1995. године)

*Државе чланице Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, сусревши се у Паризу на 28. заседању Генералне конференције, од 25. октобра до 16. новембра 1995. године,*

## Предговор

*Имајући у виду да се у Повељи Уједињених нација каже "Ми, народи Уједињених нација, одлучни да спасемо будућа покољења ужаса рата,... да поново потврдимо веру у основна права човека, у достојанство и вредност човека, ... да у ту сврху будемо толерантни и живимо заједно у миру као добри суседи",*

*Подсећајући да се у Предговору Устава Унеска, усвојеног 16. новембра 1945. године каже да "уколико се жели да мир не пропадне, он се мора засновати на интелектуалној и моралној солидарности читавог човечанства",*

*Подсећајући такође да Општа декларација о људским правима потврђује да "сваки човек има право на слободу мишљења, савести и верског опредељења" (члан 18), "на став и његово изношење" (члан 19), и да би образовање "требало да унапређује разумевање, толеранцију и пријатељство међу народима, различитим расним или верским групама" (члан 26).*

*Наводећи важне међународне инструменте:*

- Међународни споразум о грађанским и политичким правима,
- Међународни споразум о економским, социјалним и културним правима,
- Конвенцију о одстрањивању свих облика расне дискриминације,
- Конвенцију о спречавању и кажњавању злочина геноцида,
- Конвенцију о правима детета,
- Конвенцију из 1951. о статусу избеглица и Протокол и регионалне инструменте из 1967.,
- Конвенцију о одстрањивању свих облика дискриминације према женама,
- Конвенцију против мучења и других сурових, нехуманих и понижавајућих поступака или облика кажњавања,
- Декларацију о одстрањивању свих облика нетолеранције заснованих на верском или личном опредељењу,
- Декларацију о правима људи, припадника националних, етничких, верских и језичких мањинских група,
- Декларацију о мерама за одстрањивање међународног тероризма,
- Бечку Декларацију и акциони програм Светске конференције о људским правима,
- Декларацију и акциони програми усвојене на Светском самиту о друштвеном развоју у Копенхагену,
- Декларацију Унеска о расама и расним предрасудама,
- Унескову Конвенцију и препоруку против дискриминације у сфери образовања,

*Имајући у виду* циљеве Треће декаде у борби против расизма и расне дискриминације, Светске декаде за образовање о људским правима и Међународне декаде за домородачко становништво у свету,

*Узимајући у обзир* препоруке регионалних конференција, организованих у оквиру Године УН за толеранцију, а у сагласности са Резолуцијом 27Ц 5.14 Генералне конференције Унеска, као и закључке и препоруке других конференција и састанака организованих од стране држава чланица, а у оквиру програма Године УН за толеранцију,

*Узнемирени* тренутним порастом поступака нетолеранције, насиља, тероризма, ксенофобије, агресивног национализма, расизма, антисемитизма, искључивања, маргинализације и дискриминације, усмерених против националних, етничких, верских или језичких мањина, избеглица, радника миграната, имиграната и угрожених група унутар друштва, као и поступака насиља и застрашивања против појединаца, којима се угрожавају слобода мишљења и изражавања - што све прети учвршћивању мира и демократије, како на националном тако и на међународном плану, и представља препреке развоју,

*Наглашавајући* одговорности држава чланица да развијају и охрабрују поштовање људских права и основних слобода за све, без подвајања на расе, пол, језик, национално порекло, верско опредељење или инвалидитет, и борећи се против нетолеранције

## **УСВАЈАЈУ И СВЕЧАНО ПРОГЛАШАВАЈУ ДЕКЛАРАЦИЈУ О ПРИНЦИПИМА ТОЛЕРАНЦИЈЕ**

*Одлучујући* се да предузму све потребне позитивне мере на унапређивању толеранције у нашим друштвима, јер она није само принцип у развоју, већ и потреба за миром и економским и друштвеним напретком свих народа.

*Проглашавамо* следеће:

### **Члан 1. - ЗНАЧЕЊЕ ТОЛЕРАНЦИЈЕ**

1.1 Толеранција је поштовање, прихватање и уважавање велике разноврсности култура у свету, облика изражавања и облика хуманости. Подстакнута је знањем, отвореношћу, комуникацијом и слободом мишљења, савести и уверења. Толеранција је равнотежа у разлици. Она није само морална обавеза, већ и политички, односно правни захтев. Толеранција је вредност која чини мир могућим, и доприноси замењивању културе рата културом мира.

1.2 Толеранција није уступак, снисходљивост или попустљивост. Изнад свега, она је активни став подстакнут признавањем универзалних људских права и основних слобода другима. Ни у једном случају се не може употребити за оправдавање кршења тих основних вредности. Толеранција постоји код појединаца, група и држава.

1.3 Толеранција је одговорност која подупире људска права, плурализам (укључујући и онај културни), демократију и владавину закона. Она обухвата одбацивање догматизма и апсолутизма и потврђује стандарде успостављене у међународним инструментима за људска права.

1.4 Доследна у поштовању људских права, толеранција не значи и толерисање друштвене неправде или напуштање односно ублажавање сопствених уверења. То значи да је неко слободан да се придржава својих уверења и прихвата да се и други придржавају њихових. То значи прихватање чињенице да људска бића, природно разноврсна по изгледу, положају, говору, понашању и вредностима, имају право да живе у миру и буду то што јесу. То такође значи да се нечији ставови не могу наметати другима.

## Члан 2. - НА НИВОУ ДРЖАВА

2.1 Толеранција на нивоу држава захтева праведно и непристрасно законодавство, спровођење закона и судски и административни поступак.

Такође захтева да се сваком појединцу омогуће економске и друштвене могућности, једнаког нивоа доступности, без икакве дискриминације. Искључивање и маргинализација могу водити до фрустрација, непријатељстава и фанатизма.

2.2 Државе би морале да ратификују постојеће међународне конвенције о људским правима како би се остварило толерантније друштво.

Оне би такође требало да ратификују предлоге за нове законе, тамо где је то потребно, а ради обезбеђивања једнаког третмана и могућности за све групе и појединце у друштву.

2.3 Од суштинске је важности за равнотежу на међународном плану да појединци, заједнице и нације прихвате и поштују вишекултурни карактер човекове породице.

Без толеранције не може бити мира, а без њега ни развоја, односно демократије.

2.4 Нетолеранција може попримити облик маргинализације најугроженијих група у друштву и њихово искључивање из друштвеног и политичког ангажовања, као и облик насиља и дискриминације против њих. Као што је потврђено у Декларацији о расама и расној дискриминацији "Сви појединци и групе имају право на разноликост". ( члан 1.2)

## Члан 3. - СОЦИЈАЛНИ АСПЕКТИ

3.1 У модерном свету толеранција је важнија него икада раније.

То је доба које карактерише глобализација економије и брзо растућа покретљивост, комуникације, интеграције и међузависност, велике миграције и размештање становништва, урбанизација и мењање друштвених образаца. Пошто сваки део света карактерише разноликост, брзо повећавање нетолеранције и сукоба потенцијално угрожавају сваки регион. То је глобална претња, и није ограничена ни на једну земљу.

3.2 Толеранција је потребна међу појединцима, али и на нивоу породице и заједнице.

Њено унапређење и обликовање ставова отворености, међусобног уважавања и солидарности би требало да се одвијају у школама и на универзитетима, кроз облике неформалног образовања, код куће и на радном месту.

Медији су у прилици да одиграју конструктивну улогу у омогућавању слободног и отвореног дијалога и расправе, ширећи вредности толеранције, и наглашавајући опасности од равнодушности према све већем броју нетолерантних група и идеологија.

3.3 Као што је то афирмисано Унесковом Декларацијом о расама и расним предрасудама, морају се предузети мере ради осигуравања једнакости у достојанству и правима за појединце и групе, где год је то потребно.

У том смислу, посебна пажња би требало да се поклони угроженим групама које су у социјалном или економском погледу у неповољнијем положају од других, а како би им се омогућила законска заштита и друштвене мере, које су на снази, посебно у погледу смештаја, запошљавања и здравља.

Пажња би се усмерила и на поштовање њихове аутентичне културе и вредности, и омогућавања њиховог друштвеног напредовања у погледу каријере и њихове интеграције, посебно кроз образовање.

3.4 Требало би спровести одговарајуће научне студије и стварање мрежа како би се координирао одговор међународне заједнице на овај светски изазов.

То би укључило и друштвено научну анализу суштинских узрока и ефикасних противмера, као и истраживање и надгледање као подршку креирању политике и активности успостављања стандарда од стране држава чланица.

## Члан 4. - ОБРАЗОВАЊЕ

4.1 Образовање је најефикасније средство за спречавање нетолеранције.

Први корак у образовању за толеранцију јесте научити људе која су то права и слободе која деле са другима, како би се онда могла и поштовати, и повећање спремности да се иста заштите од других.

4.2 Образовање за толеранцију би требало сматрати преко потребним императивом; зато је неопходно унапредити систематске и рационалне методе учења о толеранцији, које би се тичале културних, друштвених, економских, политичких и верских извора нетолеранције, главних узрока насиља и искључивања.

Образовне политике и програми би требало да допринесу развоју разумевања, солидарности и толеранције међу појединцима, као и међу етничким, социјалним, културним, верским и језичким групама и нацијама.

4.3 Ми се залажемо за подршку и спровођење програма истраживања друштвених наука и образовања за толеранцију, људска права и ненасиље.

То значи посвећивање посебне пажње бољој обуци наставника, наставном плану, садржају уџбеника и часова, и другим образовним материјалима укључујући нове технологије у образовању, образовању самосвесних и одговорних грађана, отворених према другим културама, способних да цене вредност слободе, пуни поштовања према људском достојанству и разликама, и кадри да спрече сукобе или их разреше ненасилним средствима.

## Члан 5. -

### ОПРЕДЕЉЕНОСТ ЗА АКЦИЈУ

Одлучни смо да радимо на унапређењу толеранције и ненасиља кроз програме и институције на пољу образовања, науке, културе и комуникација.

## Члан 6. -

### МЕЂУНАРОДНИ ДАН ТОЛЕРАНЦИЈЕ

Како би се проширила јавна свест, апострофирале опасности од нетолеранције и реаговало са обновљеном решеношћу и акцијом у подршци унапређивању толеранције и образовања, свечано проглашавамо **16. новембар** Међународним даном толеранције, који ће се обележавати сваке године.



Превод: УДРУЖЕЊЕ ЗА УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ СРБИЈЕ, Београд

© УЗУНС , [www.unaserbia.rs](http://www.unaserbia.rs)